

kog prepotopskog mora u kojem se stvarao život i koji bi i hrid pretvorilo u tamnu ruševinu. Dok sam se širio u njoj, Gala je pozivala mornare da donesu kamenje i otežaju joj utrobu, a ja nikako nisam uspevao da ih izbrojim, koliko ih je stavno bilo, dvojica ili trojica, nisam uspeo da vidim šta su držali među prstima, cigarete ili noževe.

Umirena na krevetu, splasnutih grudi, ležala je pritajena i hladna dok sam vrelim jezikom pokušavao da je ohrabrim. Zatim je ustala, iskoprcala se iz hrpe posteljine. Grudi su nestale u prslučetu, veš je sakro nežno raščesljane dlačice, frotirski ogrtac je pokupio i sakrio ono u šta sam krut udarao, i da nije bilo jakih nogu i koraka, zakleo bih se da Gala ne postoji.

Skoro sam spremjan da poverujem da smo svi prividenja, gospodine. Nije to samo on što smo nasledili od očeva i majki što opet živi u nama, već svakojake mrtve misli, sve vrste starih verovanja i slične stvari. One nisu stvarno žive u nama, ali su se pritajile i ne možemo da ih se oslobođimo. Kad god uzmem da čitam novine, čini mi se da vidim prividenja kako gamiju između redova. Prividenja sigurno postoje u celom svetu. Mora da su bezbrojna, kao zrna peska, tako mi se čini. A mi se svi tako bojimo svetlosti.

Sveća koju sam prineo fioci sa starudijama izazvala je drhtavo talasanje svetlosti na svodu. U fioci sam pored žute svilene marame pronašao drvenu kocku koja štiti meso od muva. Bila je nešto veća od mog dlana. Seo sam na rasklimatani sanduk i raširo maramu preko krla tako da su iskukičani krajevi dodirivali kolena.

Skoro da sam zaboravio taj oblačni dan, vašarsku gungulu, ridokosog Raspućina i njegovo zviždavko smjejanje koje je iz podruma utišavalo preglašne Galine korake. Gledao sam je odozdo kao što se gleda nepostojće nebo. Ako svetlost sa zvezda putuje na zemlju stotinama godina, onda mi gledamo nebo koje više ne postoji. Kao što ni Gala nije postojala, bar ne takva kada su sa zakašnjenjem od znatnog dela sekunde do mog sluha stizali njeni koraci.

Ridokosog koji mi je poklonio kocku upoznao sam na vašaru. Nosio je oko vrata kotur od kartona sa brojem zajedno sa probušenom metalnom pločicom kojom je potvrdio uredno plaćenu tezgu i porez za celu godinu. Stajao je i zevao pored ortaka galamđije koji je vikao za obojicu.

Njegov ortak prizvao je svetinu pokušavajući da proda mesingane kutijice lepljive zubne paste zelenkaste boje, lošeg mirisa, nazivajući svoj izum. Pšeničnom kromu za zdrave zube. Da bi privukao gomilu skinuo se u kratke pantalone i išao oko tezge držeći medu zubima kanap na čijem kraju je visio poveći teg. Imaćeš božanstvene zube ako sebe proveđe kroz Pšeničnu kuru. Bio je ponosan na svoje zube. Suvise je o njima razmišljao da bi ih tek tako pokazivao. Sigurno ga niko sem najblizih nije video da se smeje.

Ridokosi drugar je bio stariji, imao je lice izbradano kao što je svet, a jedinu senku koja je padala na njegovo lice pravile su velike i žute oči. Dok je govorio, njegova usta oblikovala su tubu. Prodavao je specijalne kocke koje štite meso od muva. Nebo se na jednom svom krajtu smrčilo za pljusak i to mesto bilo je zaobljeno i zgusnuto kao grudva blata. Debele mvetvine, zunzare, ubočajene na ovakvim pijacama sletale su na konjski izmet i na tezge ulepštene slatkisima, ali nijedne nije bilo na mesu sa belom kockom.

Ovdasnji su divljaci, briga ih za zdrave zube i za meso zaštićeno od muva, briga ih za sve. Bio je nakraj srca. Pravio je ustima onu smešnu šuplinu.

Prvo bi razmekšao nekoliko sveća, a zatim je medu prstima oblikovao vosak u komadiće veličine nokta. Nekoliko voštanih kružića stabiće bi na mesu, jer muve ne podnose vosak od sveća kao ni parafinsko ulje kojim je prethodno namazao poslužavnik. Dubokim glasom mi je ozbiljno i zaplašeno šaptao o raspadanju sistema, mada je proces dugotrajan sa malo nade na brzi pad Sovjetu. Bio je zaljubljen u Sonju, tuberkuloznu recitatorku. Muškarac koji se interesuje za bolesnu ženu je lud. Pokazao mi je rukom prekid na vezama. Kvrc! Ima li svrhe da žena nosi rukave od tila da bi kod muškarca izazvala žudnju za svojim telom, svojim iz-

nutra bolesnim telom? U tome nema svrhe, govorio je, čak je to nepristojno, zabranjeno. Ona je pljuvala krv u maramicu. Ljubio je bolesnu ženu.

Poklonio mi je kocku, a u njegovim sam očima video vašljivo mesto na kojem će spavati probadajući stenice iglom i preći ih na plamenu sveće.

Opet sam oslušnuo, zaustavio disanje. Sada je podrum mirisao na kisele krastavce. Naravno da je sveća treperila. Nebo se iz apstraktног tačkastog prostora, iz ideje pretvaralo na Galinoj predstavi u delo. Jedno je šifra drugog. Zemaljske stvari su simboli neba.

Pomerio sam se iz svog zaklona i marama je pala sa krila. Još uvek sam držao kocku.

Kapljala je voda i polako popunjavalu neznatne pukotine. Vašarski galamđija smejava se tumbom zaobljenom iznad ride i neuredne bradiće. Ride strujanje kose najavljujalo je munju. Gala je šetala po sobi i tresla tavanicu. Drvo ormana bilo je vrelo i približilo se koži. Još malo pa će sveća dogoreti i ja će biti prepušten zmrkanju sijalice, možda i potpunom mraku.

Krenuo sam niz podrumski hodnik. Znao sam šta me čeka: kanali ispunjeni vodom pa snopovi zrakastih suterena, podzemno korenje kamene biljke. Iznad mene ostala je Gala koja poput vojnika korača po sobi, vojnika na strazi hipnotisanog svetlošću koja dolazi od nekog usamljenog budnog čoveka, od nekog ko uporno bdi.

hladna patka

(putovanje s posvetom)

vladimir strika

POPIS S DATUMOM, PROMET LIČNOSTI I POTROŠNJA HRANE

Washington, sedmi, juni, zašto bih lagao? osamdeset i šeste. I skoro svi su (vesela gužva nareska u sendviču, između zidova od kruha) ovdje: Kennedy, već spašen od utapanja (tri N, kao ograda između Nagog Njega i Nas: Nitko Nikada). Nije ugledao zaplašen spomenik), K, dakle, skriva smetenost u mokar osmijeh i vlažni zrak oko nas, te R. Regan, onaj, koji podražava zavoj mumije, pa Phil Jurr, taj, bosac, uvijek spremjan recitirati, i kada mu pojasi od lažne svile presijeca tijelo, još i admirala nekolicina, ukočenih ruku — kakve nose kositreni vojnici, pa jedan nosač aviona, cito pod flasterima — sve, je to stalo u jelovnik, te, metal-tape-pista za polijetanje, kao plomba u zubu, zatim, zaljuljan zrakoplov — kao onaj poznat Albatros iz Francuske; a A. Quinn se rasputuje po Dustinu; gle! još jedan bokser s tijelom poput kožnog kauča s jako velikim pritiskom, i kauboj za barom, visok &, tanak &, povijen &, sliči rodi, šešir je od slame, kao gniazdro, desna noga podignuta na šank, pa jedna ptica roda sa šeširom na glavici u barici piva ispod šanka proba naći svoju izgubljenu nogu.

HOHOLULU FIRE DEPARTMENT — ispisano je na majici konobarice koja sliči zapanjujuće naprednom plodu narandže, oči su joj zelene kao fascikla, a u visini: tri ventilatora, što šušte kao što šume šišmaši, sjecakju ovlažen zrak i dim koji pridržava zidove, ventilatori su diverzanti, a i salata je jednostavnija: rezana mrkva, dva jaja — kao blizanci, još s dvostrukom povrdom, i krumpir — vruć kao ripmurk, ah, hladna patka, puter se topi na rubovima posude i stvara utisak svjeće, cvijeće je od celuloze, džem od malina, prepržen kruh od kukuruza, kava i mlijeko su od jedanaest slova, i čaša crnog vina jakog kao uskličnik, Guest Check 5,46!

A vani: grad je ograda.

JOŠ JEDNA ČAŠA CRNOG VINA

Još jedna čaša crnog vina! »Da li Vam je prijavio doručak mr Strika?« »Takoder, gospodine.« »Na koncertu sam stranog govora.« Još jedna čaša crnog vina.

PRVI PROLAZAK KROZ IZLOG

Maloljetna Z. K. prolazi kroz izlog. Ostavljujući priličan dojam. Otpor stakla ne može joj ništa.

REČENICE

Pješčani izlog kayane.

Gvozdena ograda, čuva »naježeni mir« gradske ceste.

Sjenke su od stakla.

Plava vлага je ulaz u metro.

Rimovano razmišljanje konobara koji sliči gavranu.

Ništa više.

U DRUGOJ ULICI, U ISTOM GRADU

The Market Cafe, otok limuna u šalici kave, u vazi, na stolu, vene od svog samoubojstvog mirisa, pijemo zrak gust od vlage, dodir mokrog krvna na licu i na rukama. Lažna princeza, s etiketom osmijeha na licu, ima mnogo blizanaca: i one se smiješ, s druge strane ulice, poredene uza zid, metar i pol od trotoara. Zakloniti će ih tek matematički niz demonstrata: drvorek koji se miče pod zaštitom policije. Odmiču se od svojih riječi koje ostaju lebdjeći u zraku kao paperje maslačka. Taj žamor javnih demonstracija mogao sam izmisli. No, mlad crnac, zaokupljen tugom, oslonio je brađu o stisnute pesnice, kao šuplja je bronzana bista. Ne odgovara na moje pitanje... (I Voznesenski je, znači, u Washingtonu).

U ISTOM GRADU, U DRUGOJ ZEMLJI

Kuća je bijela, na zelenom zategnutom platnu, kao grb na zastavi. Velika kocka od šećera zaštićena je gvozdenom ogradom od dođira prolaznika. Niz malih crnih pasa otvorenih usta, bez očiju, u strogom poretku parade, i vojnički marš u njihovim grilima. Klima je i ovdje vlažna.

Sećer se topi, preljeva ulicu kao tečan asfalt i gazimo ga stopalima koja postaju bijela.

TREĆI, I POSLJEDNJI, PROLAZAK KROZ IZLOG

Z. je u izlogu. Zauvijek, kažem sporo, u svom je staklenom utočištu; izlog je nama ogledalo. Sapcem, pa ipak me čuje, sluhom laviće, i pokreće se, više lijeno nego li srdito, ulazi, potom, u sliku grada i odlazi niz ulicu, jednako visoka, bez poteškoća s perspektivom prostora, to se gradske kuće smanjuju, i drvoredi. Pretvara grad u igračku. Vićem, bacam za njom svoje izlike (skakuću po uličnom asfaltu kao da su biseri prosute ogrlice), ona ne brine o tome, sve su blijeđe ivice njene siluete. Okrećem se, ali više ne mogu naći grad — dobio je nove oblike. A Z. susreće Sfingu, sijedog čovjeka i trojicu crnaca — u svom snu.

NEĆU VIDJETI GROB, VIDJETI ĆU BRODOLOM

Probuditi će se, neću vidjeti grob Kennedyja, on je spašen od utapanja, stoji mirno i smiješi se kao spomenik, premda još mokar; avion će se podići u šesnaest sati, bezbrojni čamci u Zalijevu, žureći ispred svojih bijelih repova, litići će na spermatozoide, New York će biti vrt od staklenih sjenki, ili stakleni brodolom, topla voda penjati će se na četrdeseti kat, potp. i poslije: samo kamenja magla. Da li će misliti o Veneciji? Božjem ljetnjikovcu gdje on, u dokolici, hoda po vodi.

Ako bude sreća: izroniti će negdje kod Rialta. Topao, pernat atom vremena i naopak grad u vodi, izlog-ogledalo. Ako bude sreća, ako bude sreća: sve iz početka.

Washington — Beograd, 1986.

* Četrdeset kilograma alkohola u vuni, nervozu, ruku skriva se u crnim rukavicama od kože, toplina mu ne može ništa, kao ni staklo maloljetnici.